

**МИХАЙЛО СТЕПАНОВИЧ КОМАРОВ (1910–1987) –
ВИДАТНИЙ УЧЕНИЙ У ГАЛУЗІ ДИНАМІКИ МАШИН**
(до 100-річчя від дня народження)

У 2010 році виповнюється 100 років від дня народження одного з визначних науковців України, доктора технічних наук, професора Михайла Степановича Комарова, який понад 40 років своєї творчої і наукової діяльності присвятив Львівській політехніці.

Михайло Степанович Комаров – видатний науковець, талановитий педагог, непересічна особистість – народився 10 жовтня в с. Сохтиш Івановської області (Російська Федерація). Його життєвий шлях був багатий на здобутки, насичений творчою та адміністративно-організаційною роботою. Розпочавши трудову діяльність у 1926 році, він працював до останніх хвилин свого життя. Його життєвий шлях почався з роботи слюсарем, а в 1933 р., після закінчення Ярославського технікуму, М.С. Комаров вступив на навчання до Московського механіко-машинобудівного інституту (тепер Вищий технічний університет ім. М. Баумана). Паралельно з навчанням працював конструктором в управлінні будівництва палацу Рад (Москва), тому тема дипломного проекту М.С. Ко-

марова була пов'язана саме з цією роботою. Понад 10 років праці вченого присвячено цьому вищому навчальному закладу, де він пройшов шлях від студента до доцента, заступника декана факультету.

У 1944 р., без відриву від виробництва, М.С. Комаров закінчив аспірантуру та захистив кандидатську дисертацію.

З червня 1945 р. і до останніх хвилин життя доля М.С. Комарова пов'язана зі славним містом Лева, куди він був скерований на роботу до Львівського політехнічного інституту. У 1946 р. йому було присвоєно вчене звання доцента, після чого він 2 роки очолював механічний факультет. У 1947 р. став завідувачем кафедри деталей машин, яку у 1951 р. під керівництвом М.С. Комарова було об'єднано з кафедрою теорії механізмів та машин.

У 1952р. М.С. Комаров захистив докторську дисертацію, а через рік був затверджений у вченому званні професора.

У 1954 р. у результаті поділу було знову створено дві кафедри: деталей машин та теорії механізмів і машин та підйомно-транспортних машин, завідувачем якої до 1987 р. був М.С. Комаров. Одночасно з завідуванням кафедрою професор М.С. Комаров до 1962 р. був деканом механічного факультету.

З розвитком Львівського політехнічного інституту зростає кількість студентів. У 1962 р. механічний факультет розділили на механіко-машинобудівний і механіко-технологічний факультети. Деканом новоствореного механіко-машинобудівного факультету став професор М.С. Комаров (1962–1972 рр.).

У 1964 р. на кафедрі теорії механізмів і машин та підйомно-транспортних машин під керівництвом М.С. Комарова було відкрито нову спеціальність «Динаміка і міцність машин». Кафедра стала випусковою та профілюючою і впродовж 1969–1976 рр. випустила 185 інженерів-дослідників, багато з яких успішно працюють в Україні і за її межами на різних інженерних та наукових посадах.

Під час роботи у Львівській політехніці розкрився творчий талант М.С. Комарова як визначного вченого, організатора науки, педагога та яскравої особистості. Напрямок його науково-дослідної діяльності – динаміка приводних пристроїв машин, за яким була створена і плідно працювала наукова школа. Під науковим керівництвом проф. М.С. Комарова за 34 роки на очолюваній ним кафедрі виконано дослідження і захищено понад 40 кандидатських, 9 докторських дисертацій. Він опублікував понад 100 наукових праць, серед яких статті, монографії, підручники та навчальні посібники. Ці роботи добре відомі як в Україні, так і за кордоном. Основні з них:

1. Комаров М.С. Определение расчетных нагрузок производственных механизмов и машин. – Киев–Москва: МАШГИЗ, 1958. – 142 с.
2. Иванов М.Н., Комаров М.С. Детали машин и подъемно-транспортные машины: Учеб. пособие для технических вузов УССР. – Львов: ЛГУ, 1961. – 588 с.
3. Комаров М.С. Динамика грузоподъемных машин. – Киев-Москва: МАШГИЗ, 1969. – 267 с.
4. Комаров М.С. Динамика механизмов машин. – М.: Машиностроение, 1969. – 296 с.
5. Комаров М.С. Основы научных исследований: Учеб. пособие для студентов машиностроительных специальностей вузов. – Львов: ЛГУ, 1982. – 127 с.

Наукові дослідження професора М.С. Комарова вдало поєднував з навчальною і педагогічною діяльністю. З великим піднесенням і майстерністю він читав, а студенти, аспіранти та молоді викладачі з захопленням слухали лекції з таких дисциплін, як «Деталі машин», «Підйомно-транспортні машини», «Теорія механізмів і машин», «Динаміка машин та інженерних споруд», «Основи наукових досліджень» та ін. У різні роки на запрошення колег виїздив на читання лекцій до Польщі та Німеччини.

У науковій школі професора М.С. Комарова сформувались науковці, які надалі стали докторами наук, серед них:

Сілін Р.І. – понад 30 років був ректором Хмельницького технічного університету; Воробійов М.С. – професор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; Долотов О.М. – завідувач кафедри, проректор Братського технічного університету (Красноярський край РФ) та ін.

Серед вихованців школи проф. М.С. Комарова є відомі особи, які тривалий час працювали на керівних посадах Львівської політехніки та підприємств Львівщини: Калінін С.Г. – з 1968 по 1992 рр. – завідувач кафедри деталей машин, проректор з наукової роботи Львівської політехніки; Курендаш Р.С. – декан вечірнього факультету (1953–1971рр.) та завідувач кафедри приладів точної механіки (1965–1976рр.); Віннік В.М. – декан загальнотехнічного та заочного факультетів (1976–2001рр.); Володько А.К. – директор ГКСБ заводу «Автовантажувач»; Рось Я.В. – головний конструктор цього ж ГКСБ та багато інших. Значна когорта вихованців наукової школи проф. М. Комарова і сьогодні плідно працює у Львівській політехніці.

Учні і вихованці професора М.С. Комарова з вдячністю згадують свого вчителя і наставника як людину з багатогранним талантом, глибоким і тонким почуттям гумору, шляхетної інтелігентності, значний науковий доробок його не втрачає актуальності і сьогодні. Михайло Степанович Комаров і надалі залишається у пам'яті студентів, аспірантів та викладачів визначним науковцем і організатором навчально-виховного процесу у Львівській політехніці.

*Кузьо І.В. – д-р техн. наук, професор,
завідувач кафедри механіки та автоматизації
машинобудування.*

*Павлище В.Т. – канд. техн. наук, професор,
завідувач кафедри деталей машин*